

Professionalisering van de werkplekbegeleider

Kwaliteitsreeks opleidingsscholen
Praktijk In-Zicht

STEUNPUNT OPLEIDINGSSCHOLEN • PO-RAAD • VO-RAAD

Inhoudsopgave

Inleiding	5
1. Waaron professionalisering van werkplekbegeleiders?	6
2. Het professionaliseringsaanbod	7
3. Succesfactoren	8
4. Drie gouden tips	9

Inleiding

Professionalisering van werkplekbegeleiders is sinds schooljaar 2013-2014 een belangrijk speerpunt van de Academische Opleidingsschool Alliantie VO & Notre Dame. De opleidingsschool ontwikkelde in samenwerking leerzame workshops voor werkplekbegeleiders, die dit schooljaar (2016-2017) voor de vierde keer worden aangeboden en uitgevoerd.

Dit katern beschrijft het waarom, wat en hoe van dit professionaliseringsaanbod en benoemt succesfactoren en aandachtspunten.

De tekst is geschreven op basis van een interview met Sofie Eisenburger, projectleider van de Academische Opleidingsschool Alliantie VO & Notre Dame.

Academische Opleidingsschool Alliantie VO & Notre Dame

- De Academische opleidingsschool Alliantie VO & Notre Dame bestaat uit acht vo-scholen en twee opleidingsinstituten en leidt jaarlijks ruim 300 studenten op.
- De scholen: zeven scholen van de Alliantie Voortgezet Onderwijs en Havo Notre Dame des Anges in Ubbergen.
- De opleidingen: Hogeschool Arnhem Nijmegen (ILS HAN) en de Radboud Docentenacademie.

1. Waarom professionalisering van werkplekbegeleiders?

De werkplekbegeleider speelt een belangrijke rol in de opleiding van leraren. Hij is immers degene die de studenten begeleidt bij het werkplekleren, bij het leren in de context waar ze straks hun beroep zullen uitoefenen. Om werkplekbegeleiders optimaal toe te rusten voor deze taak, heeft de AOS Alliantie VO & Notre Dame een reeks workshops ontwikkeld. Wat zijn de motieven voor dit professionaliseringsaanbod?

Een ontwikkelingsgerichte opleidingsschool

De AOS Alliantie VO & Notre Dame is een ontwikkelingsgerichte opleidingsschool. Ervaringen, nieuwe kennis en voortschrijdend inzicht worden benut om de begeleiding en beoordeling van studenten steeds verder te verbeteren. Er zijn werkgroepen gevormd die werken aan de vernieuwing en verbetering van methodieken, begeleidingsmodellen en materialen. Kenmerkend is dat dit in samenwerking gebeurt: schoolopleiders en instituutopleiders ontwikkelen gezamenlijk en leren elkaars werkveld zodoende tevens beter kennen.

Natuurlijk is het van belang dat werkplekbegeleiders kennis nemen van de ontwikkelingen binnen de opleidingsschool, en vooral dat zij de vernieuwingen in de praktijk (leren) brengen. De reguliere bijeenkomsten voor werkplekbegeleiders op de scholen bieden daarvoor onvoldoende mogelijkheden, zo stelde de opleidingsschool enige jaren geleden vast. Daarom is er, aanvullend op de reguliere wpb-bijeenkomsten, een reeks workshops ontwikkeld, waarin de ontwikkelde ideeën, methodieken en materialen worden overgedragen aan de werkplekbegeleiders.

Een optimale koppeling van theorie en praktijk

De relatie tussen theorie en praktijk is een belangrijk aandachtspunt in deze opleidingsschool. Zie hiervoor het katern 'Werken met leerwerktaken', waarin is beschreven hoe studenten worden gestimuleerd en ondersteund om theorie en praktijk met elkaar te verbinden. De werkplekbegeleider speelt een cruciale rol als het gaat om het verbinden van theorie en praktijk. Hij stimuleert en ondersteunt studenten om de geleerde theorie toe te passen in de lessen en om met behulp van theorie op de praktijk te reflecteren. Dit is een belangrijk onderdeel van het professionaliseringsaanbod voor werkplekbegeleiders.

De werkplekbegeleider als opleider

De rol van de werkplekbegeleider is in verandering. Naast begeleider wordt hij ook steeds meer opleider. Hij is rolmodel en leermeester van de studenten, hij onderwijst, daagt uit en geeft feedback. Hij kijkt samen met de student naar het leerwerkplan en heeft daarmee ook invloed op de individuele ontwikkeling van de student. In de workshops worden werkplekbegeleiders gevoed en ondersteund om zich deze rol eigen te maken.

"De schoolopleiders en de instituutopleiders spelen een belangrijke rol bij het overbrengen van de ontwikkelingen in de opleidingsschool aan de werkplekbegeleiders. Vanwege praktische belemmeringen stagneert dat soms. Daarom hebben wij ervoor gekozen om voor werkplekbegeleiders een breed professionaliseringsaanbod te ontwikkelen."

Sofie Eisenburger, projectleider AOS Alliantie VO & Notre Dame

2. Het professionaliseringsaanbod

Scholen bepalen in sterke mate zelf op welke manier zij de professionalisering gestalte geven, want de workshops worden op schoolniveau uitgevoerd. De opleidingsschool draagt de kosten, dus scholen hoeven zelf niet te betalen voor de workshops.

Thema's

Elk schooljaar stelt de opleidingsschool een brochure samen met een aanbod van acht of negen workshops voor werkplekbegeleiders (zie bijlage 1 en 2). Op elke school worden er vier workshops aangeboden. De betreffende school- en instituutsopleider bepalen in overleg met de schoolleiding welke workshops dit zijn. Het aanbod verschilt dus per school.

Thema's van de workshops 2016-2017

- Pedagogische competentie
- Koppeling theorie en praktijk
- Bumpy moments
- Begeleiden met behulp van video
- Anders voorbeeldig zijn
- Beoordeling van het werkplekleren en het woordrapport
- De weekreflectie
- Werkplekleren met leerwerktaken
- Begeleide intervisie

Verplicht?

Deelname aan de workshops is in principe verplicht. De scholen bepalen zelf op welke manier zij hiermee omgaan. Sommige scholen verplichten alle werkplekbegeleiders om één of twee workshops (al of niet naar keuze) te volgen, andere scholen nemen de workshops bijvoorbeeld op in het programma van een studiedag.

Trainers

De workshops duren een dagdeel en worden op de school gegeven door bekwame trainers van de opleidingen. Er worden hoge eisen gesteld aan de kwaliteit van de trainers. De schoolopleider is verantwoordelijk voor de organisatie van de workshops in de school. Het aantal deelnemers van de workshops varieert van vijf tot twintig.

Evaluatie

Elk jaar worden de workshops zorgvuldig geëvalueerd met deelnemers, schoolopleiders, instituutsopleiders en trainers. Op basis van deze evaluatie worden de organisatie, het aanbod en de inhoud van workshops zo nodig bijgesteld. Vergelijking van bijlage 1 en 2 maakt zichtbaar hoe het aanbod van schooljaar 2015-2016 is bijgesteld in het volgende schooljaar (2016-2017).

“De evaluatie leidt tot verbeteringen op verschillende niveaus. Zo is bijvoorbeeld de lengte van de workshops uitgebreid van 2 uur tot minimaal 3,5 uur en hebben we naar aanleiding van klachten over het eten, de scholen geld ter beschikking gesteld om een catering in te huren. Maar ook worden er natuurlijk inhoudelijke zaken veranderd, afhankelijk van de ontwikkelingen in de opleidingsschool. Er worden workshops veranderd en geschrapt en er komen nieuwe thema's bij.”

Sofie Eisenburger, projectleider AOS Alliantie VO & Notre Dame

3. Succesfactoren

De ervaringen en evaluaties in de afgelopen drie jaar hebben duidelijk gemaakt dat de aanpak succesvol is. Wat zijn de belangrijkste succesfactoren?

Besluitvorming binnen de rectorenraad

Draagvlak en enthousiasme onder de besluitvormers is van essentieel belang. Het moet immers in de scholen gebeuren. De rol van de rector is belangrijk; hij is stimulator en inspirator. Het besluit over de professionalisering is dan ook genomen in de rectorenraad. Om het belang van het professionaliseringsaanbod te onderstrepen, is het op een aantal scholen de rector die de werkplekbegeleiders (schriftelijk) uitnodigt voor deelname aan de workshops.

Verbinding met HRD-beleid

Het scholingsaanbod is ingebed in het professionaliseringsbeleid van de school.

Geen kosten voor de school

De workshops worden bekostigd uit de subsidie van de opleidingsschool (gelabeld als 'ontwikkeling'). Uitgangspunt van deze opleidingsschool is dat de subsidie beschikbaar is voor innovatie, ontwikkeling en professionalisering. Hiervoor is gekozen omdat het ontwikkelingsgerichte karakter van de opleidingsschool hoog in het vaandel staat.

Niet bovenschools, maar op schoolniveau

Uitgangspunt is dat je het docenten zo gemakkelijk en aantrekkelijk mogelijk moet maken om deel te nemen aan de professionalisering. Daarom worden de workshops op de eigen school gegeven. Dit verlaagt de drempel voor deelname, bevordert de betrokkenheid en vergroot het aantal deelnemers. Bijkomend voordeel is dat de professionalisering op deze manier gemakkelijker is te organiseren.

Nadeel is dat het meer kost dan een bovenschoolse aanpak.

De beste trainers inzetten

De kwaliteit van de trainers is essentieel. De opleidingen zetten hun beste trainers om de workshops te geven.

“De kwaliteit van een workshop staat of valt met de kwaliteit van de trainer. Daarom heb ik de opleiding gevraagd om hiervoor de beste trainers in te zetten.”

Sofie Eisenburger, projectleider AOS Alliantie VO & Notre Dame

Evalueren met consequenties

Dankzij de jaarlijkse evaluatie met deelnemers, schoolopleiders en trainers worden de kwaliteit van de professionalisering en de organisatie van het aanbod steeds verbeterd.

4. Drie gouden tips

- Maak ruimte in het budget van de opleidings-school, zodat de scholen geen kosten hoeven te maken voor de workshops. Dit bevordert het draagvlak bij de beslissers in de scholen.
- Bied de workshops zo mogelijk op school-niveau aan. Dit verlaagt de drempel en verhoogt de deelname.
- Evalueer met alle betrokkenen: de deelnemers, de organisatoren (school- en instituuts-opleiders) en doe iets met de uitkomsten.

“De deelnemers hebben aangegeven dat de workshops hen niet alleen veel opleveren in hun functie als werplekbegeleider, maar dat ze ook bijdragen aan hun werkpraktijk als docent. Voor de scholen is dat een belangrijk gegeven.”

Sofie Eisenburger, projectleider AOS Alliantie VO & Notre Dame

Voor al uw vragen en meer informatie

Steunpunt Opleidingsscholen ondersteunt (academische) opleidingsscholen – als samenwerkingsverband van schoolbesturen, scholen en lerarenopleidingen – bij het versterken van onderlinge samenwerking en kennisuitwisseling. Een steunpunt van, voor en door opleidingsscholen dat bijdraagt aan de professionalisering van leraren, de ontwikkeling van scholen en het versterken van schoolbesturen in het primair en voortgezet onderwijs.

Voor vragen en meer informatie over Steunpunt Opleidingsscholen kunt u terecht bij:

PO-Raad

Projectleiders: Gea Spaans

steunpuntopleidingsscholen@poraad.nl • 030 – 31 00 933

VO-raad

Projectleider: Nienke Wirtz

steunpuntopleidingsscholen@vo-raad.nl • 030 – 232 48 00

Steunpunt
Opleidingsscholen

VO^{RAAD}

PO^{RAAD}

Auteur: Tekstbureau Elise Schouten
Vormgeving: Bas van der Horst, BUREAUBAS
Fotografie: Ewouter.com
Druk: Drukproef, Krimpen a/d IJssel

De katernen Praktijk In-Zicht bevatten een illustratie van de praktijk van een opleidingsschool. Dit kan een voorbeeld, een aanpak of uitwerking zijn.

januari 2017